

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen

Heiderunderen

De Nederlandse heiden worden steeds vaker ook begraaasd met runderen. Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen zet naast ca 120 gehoede Veluwe heideschappen op de Loenermark ook een tiental jonge gehoede Jutse Heiderunderen van het oude ras Sortbroget Jysk Malke-race (SJM) hiervoor in. Deze runderen zijn nauw verwant aan de uitgestorven Nederlandse veeslagen op heiden door eeuwenlange massa-importen uit m.n. Jutland en zijn de best beschikbare optie om het oorspronkelijke, Nederlandse heivee te vervangen. Het is een klein en gehard ras dat in staat is om voldoende voeding te vergaren uit laagwaardige plantensoorten in een voedsel- en mineralenarm terrein. Deze runderen hebben waarschijnlijk fysieke en morfologische aanpassingen (o.a. naar verhouding zeer grote magen) aan de omstandigheden op de schrale heiden door eeuwenlange selectie.

De Hogeschool Gent heeft het graasgedrag van de Jutse heidekoeien op de Loenermark onderzocht. De dagbesteding en het dieet van de gehoede Jutse heiderunderen stemmen grotendeels overeen met die van andere, vrijgrazende runderen die ingezet worden bij het beheer van heidegebieden. Grassen vormen de basis van het rantsoen. Bochtige smele, Pijpenstrootje en grassen langs paden zijn de frequentst begraaasde soorten. Struikhei en Bosbes worden voornamelijk in de winter geconsumeerd. Opvallend bij deze heidekoeien op de Loenermark is dat Pijpenstrootje in de zomermaanden één van de meest gegeten voedselplanten is en dat de dieren dit gras langer doorvreten in vergelijking met andere runderrassen en met heideschappen. In de zomerperiode

Heidekoeien (foto: Wim Geraedts).

vormt Pijpenstrootje meer dan de helft van het dieet. Opvallend is ook het frequent begrazen van Borstelgras, Pitrus, Buntgras en Grove den. Deze onderzoeksresultaten worden bevestigd door observaties aan een vijftal SJM-stieren die sinds vorige zomer grazen op het Deelensche Veld op het Nationale Park De Hoge Veluwe. Afgebrande terreindelen met vrijwel 100% Pijpenstrootje worden volkomen afgegraaasd, zodat andere plantensoorten weer ruimte krijgen. Ook opslag van vliegdenen wordt daar effectief bestreden. De oorzaken van de waargenomen verschillen in het graasgedrag vragen om nader onderzoek.

Wim Geraedts, ecooloog

Het Zuid-Hollands Landschap

Zandmotor jaagt nieuwe kustvorming aan

Voor de kust bij Ter Heijde, tussen Hoek van Holland en Kijkduin, zijn de duinen angstaanjagend smal. Vorig jaar werd hier een kunstmatig schiereiland van 128 hectare opgespoten, de Zandmotor. Vanaf deze haakvormige zandplaat, die een kilometer de zee in steekt, stuift de komende jaren maar liefst 21,5 miljoen kuub zand in volle vaart richting kust. Wind, golven en stroming doen het werk.

Door optimaal gebruik te maken van natuurlijke processen zal hier 'vanzelf' 35 hectare nieuw strand en duin ontstaan. Dat biedt extra bescherming tegen zeespiegelstijging en extra ruimte voor natuur en recreatie. Het Zuid-Hollands Landschap kreeg de Zandmotor in beheer in opdracht van de provincie Zuid-Holland en houdt er toezicht, zodat de natuur zich hier ongestoord kan ontwikkelen. Ook coördineert het Zuid-Hollands Landschap de monitoring en de evaluatie en voert dit uit samen met haar vrijwilligers.

De beschutte baai aan de noordkant van de strandhaak valt bij laagwater al grotendeels

droog. De lagune trekt veel kust- en wadvogels. Naast Scholeksters, Lepelaars en Aalscholvers laten ook Slechtvalk en Sperwer zich regelmatig zien. 's Morgens vroeg staan in het natte zand de sporen van de Vos die hier in het donker langs de oever sluipt om slapende

Zeehond op Zandmotor (foto: Jacques Zorgman)

vogels te verrassen. Op de zandplaat wordt regelmatig een zeehond gesignaleerd. Op flinke wandelafstand van strandlagen en horeca is de Zandmotor tamelijk rustig. Om de grondwaterdruk op de duinen te verminderen is een deel van de lagune afgesnoerd tot een binnenmeertje, dat meebeweegt met de getijden. Doordat het stuifzand onder water een zanddijk vormt die doorloopt tot aan het strand, ontstaat vanzelf een tweede binnenmeertje. Het schiereiland trekt liefhebbers die vogels komen spotten en naar mammoetkieren speuren in het vers opgespoten zeezand 10 kilometer uit de kust afkomstig. Door verstuiving zal het nieuwe schiereiland de komende twintig jaar vanzelf weer verdwijnen. Onderzoekers van ondermeer de TU Delft en kennisinstituut Deltares volgen de ontwikkelingen.

Marion de Boo

Wetenschapsjournalist en tekstschrijver